

Stichting Historisch Museum Hazerswoude

DE HAZELIER

25^e jaargang, nr 114 oktober, november, december 2021

De Gele Buurt

De grens van Hazerswoude en Alphen aan den Rijn: De Gele Buurt, Hoeve De Bonte Paal en de Compierekade

Kees van Niekerk

De Gele Buurt van voor de tweede wereldoorlog.

De Gele Buurt

De Gele Buurt bestond uit een rijtje huizen op de grens van Alphen aan den Rijn met Hazerswoude-Rijndijk. Dit buurtschap werd genoemd naar de kleur van die huizen. De Gele Buurt werd ook wel eens 'Bonte Paal' genoemd, naar de grenspaal die daar ooit heeft gestaan.

Van een flink aantal Hazerswoudenaren en Alphenaren liggen hun roots op de Gele Buurt. Ook veel van hun voorouders hebben hier gewoond.

De arbeidershuisjes van de Gele Buurt waren klein en de gezinnen die er in woonden groot. Na de Tweede Wereldoorlog stonden 9 huisjes parallel aan de weg en 4 huisjes loodrecht op de Oude Rijn.

Het vervolgt op pagina 3

Van de voorzitter

Het bestuur heeft een proces in gang gezet om na te denken over de toekomst van het museum. Hoe kan het museum ook de komende decennia aantrekkelijk zijn voor geïnteresseerden in de geschiedenis van onze dorpen. Wij gaan onder leiding van de in Hazerswoude geboren Margreet Windhorst richting aan dit proces geven.

Het is heel waardevol geweest dat de redactie van de Hazelier op 8 oktober jl. van dr. Paul van de Brink een middag scholing heeft gehad om te zoeken in digitale historische bronnen. Er is steeds meer informatie vanuit thuis via internet te vinden over Hazerswoude. Maar weten waar je dat kunt vinden en hoe je moet zoeken is niet zomaar voor iedereen bekend.

Alle kernen van de gemeente Alphen aan den Rijn hebben een historische vereniging. Samenwerking tussen die verenigingen wordt ondersteund door het historisch platform. Recent hebben ondergetekende en secretaris Henk de Boer overleg gehad met het historische platform over erfgoed en de mogelijkheden en werkwijze van het gemeente archief.

De redactie van de Hazelier is versterkt met Kees van Niekerk. Kees heeft onderzoek gedaan naar de Gele buurt (bij de Bonte Paal) en omgeving en zal in de komende uitgaven hierover vertellen.

Zoals u ziet genoeg activiteiten om een goede toekomst tegemoet te gaan.

Leon van der Werf
Voorzitter

'De Hazelier' is een uitgave van de Stichting Historisch Museum Hazerswoude.

Opgericht op 31 maart 1995 bij notariële akte. Inschrijvingsnummer S 169 449 van de Kamer van Koophandel.

De stichting is een z.g. ANBI. (**A**lgemeen **N**ut **B**eogende **I**nstelling)

Dit blad verschijnt minimaal drie keer per jaar en is gratis voor donateurs en sponsors.

De donatie bedraagt € 19,00 per jaar; bankrekeningnummer:

NL72 ABNA 0470680512 t.n.v. penningmeester Stichting 'Historisch Museum Hazerswoude'.

© Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen of gekopieerd zonder schriftelijke toestemming van de Stichting (auteurswet-1974).

Redactie: Bernadette Verhoef, Kees van Kuilenburg, Jan-Luuk van Dijk, Kees van Nierop en Nico Wesselingh.

Voor suggesties, opmerkingen en aanvullingen op de Hazelier: redactie@museumhazerswoude.nl
Ook als u een artikel heeft of wilt schrijven over de historie van Hazerswoude, kunt u contact met ons opnemen.

Adres museum en secretariaat:

Dorpsstraat 66,

2391 BK, Hazerswoude-Dorp.

E-mail: conservator@museumhazerswoude.nl

Website: www.museumhazerswoude.nl

Stichting Historisch Museum Hazerswoude

Telefoon Museum (alleen zaterdags tijdens openingsuren bereikbaar) 0172-532488

Openingstijden Museum: Elke zaterdag van 13.00 tot 16.30 uur en tijdens de Jaarmarkt eind augustus van 10.00 tot 20.00 uur.

Bestuur van het Museum:

Voorzitter: Leon v.d. Werf

Secretaris: Henk de Boer

Penningmeester: Theo Olierook

Bestuursleden: Piet Bos, Gerrit van Breugel

Archiefmedewerkers: Albert Bisschop, Gerard van Wieringen, Kees van Kuilenburg, Anton van der Linde en Bram van Elswijk.

Drukwerk: Grafisch Bureau Tuinenburg

Vervolg van de voorpagina

Hoeve De Bonte Paal is de laatste boerderij in de Hoorn. De naam staat te lezen op de voorgevel in de vorm van een tegeltableau met gele en bruine tegels. Het tegeltableau is aangebracht door Ten Cate Brouwer, de oprichter van het tegelhuis, die destijds eigenaar was van de hoeve. De naam is afkomstig van de grenspaal die hier heeft gestaan en de grens aangaf tussen Alphen aan den Rijn en Hazerswoude. Het was een grijs/witte paal met de wapens van Alphen en Hazerswoude erop.

Hoeve De Bontepaal

Tot 1946 woonde familie Jan Verhagen op de boerderij. Daarna werd de familie Kees van Niekerk eigenaar van de boerderij. Later kocht de familie Zandbergen de boerderij en maakte er een moderne woonboerderij van. Hoeve De Bonte Paal heeft twee branden moeten doorstaan: In 1946 werd de boerderij door brand tot aan het voorhuis verwoest. Een zevenjarige buurjongen speelde met lucifers, waardoor de brand ontstond. Op 1 januari 1972 was de tweede brand. Op oudejaarsavond kwam er vuurwerk van de burens op het rieten dak van de hooiberg. De vlammen sloegen over naar de stal. Koeien moesten hals over kop worden losgesneden en uit de stal worden gejaagd. Het woonhuis bleef gelukkig gespaard.

De Compierekade

De Compierekade is een eeuwenoude kade op de grens met Hazerswoude. Het was een

geliefd doel voor een wandeling. De kade werd door de meeste Hoornbewoners kortweg "Piereka" genoemd. Als je de kade afliep, kwam je bij de spoorwegovergang van de treinverbinding Alphen/Leiden. Daar stond het huis van de familie Roggeveen. In de Tweede Wereldoorlog of vlak daarna is alles afgebroken.

De Hoorn en Rijndijk in de loop der tijd

De Hoorn is de straat die langs de zuidzijde van de Oude Rijn loopt. Halverwege de Gele Buurt gaat de Alphense straat 'de Hoorn' over in de Hazerswoudse straat 'Rijndijk'.

In de Romeinse tijd liep hier de Limesweg. Dit was de noordelijke grens van het Romeinse Rijk. Deze weg was een belangrijke route die langs verschillende Romeinse vestingen naar de kust liep. Omstreeks 690 konden de bewoners van de Hoorn Willibrord voorbij zien varen om in deze streken het evangelie te verkondigen. Een paar eeuwen later werd hij gevolgd door minder vredelievende lieden: de Noormannen. Tot ongeveer 1000 zijn ze heel wat keren de Rijn opgevaren voor hun strooptochten. In de 12e eeuw ging de Rijnmond verzanden. De Rijn kreeg de vorm zoals hij nu is, met de grote bocht bij Alphen, waaraan de Hoorn zijn naam te danken heeft.

In het begin van de 20^e eeuw was de Hoorn een smalle landweg met veel bochten en bomen en weinig verkeer. Typerend waren de hoge dijkjes langs de weg. Er waren veel boerderijen te vinden in de Hoorn, maar er was ook industrie, zoals dakpannenfabrieken, olieslagerijen, een steenfabriek, een scheepswerf en een houthandel. De arbeiders die daar werkten woonden meestal in huizen dichtbij hun werk en zo ontstonden er verschillende buurtschappen, zoals ook de Gele Buurt. Uitsneden uit de kadastrale minuutplannen van Hazerswoude en Alphen geven de situatie weer van omstreeks 1825/1830. Als

je ze naast elkaar legt zul je zien dat ze exact tegen elkaar passen (Alphen links, Hazerswoude rechts).

Uitsneden uit de kadastrale minuutplannen van Hazerswoude en Alphen geven de situatie weer van omstreeks 1825/1830

Op het Hazerswoudse deel is het perceel nog onbebouwd. Het wordt vermeld als 'bosch hakhout' en was toen eigendom van Kors Verheul, bouwman (landbouwer) te Alphen. Na een behoorlijk aantal keren van eigenaar te zijn gewisseld, werd het uiteindelijk eigendom van Jan Karel van Leeuwen. Hij liet in 1902 vier huizen bouwen. Twee jaar later werd daarvan één huis gesplitst, zodat er op het Hazerswoudse deel vanaf dat jaar vijf huizen stonden.

Op de Alphense kaart kun je zien dat er een woning staat. Het wordt in de oudste legger vermeld als 'huis en erf' en was eigendom van de erfgenamen van Cornelis Verheul, winkelier in Hazerswoude. Ook dit perceel verandert een aantal keren van eigenaar tot het in 1888 eigendom werd van Jan Karel van Leeuwen. Hij liet het huis afbreken in 1896. In 1898 werden er zes huizen aan de Alphense kant gebouwd.

In de loop der jaren werden op de Gele Buurt meerdere huizen gebouwd. Het is nauwelijks voor te stellen hoeveel huizen er

op de Gele Buurt stonden. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn er veel huizen afgebroken.

Een van de afgebroken huizen van de Gele Buurt in de Tweede Wereldoorlog was van familie Van der Heijden, die een winkel exploiteerde. Er waren villa's in de Hoorn, waar de eigenaars van de fabrieken en bedrijven

woonden. Verder waren er de nodige winkels. Buurtbewoners gingen niet zelf naar de winkel. Het was in die tijd gebruikelijk dat winkeliers van de Hoorn en de Rijndijk zelf naar de mensen gingen om hun koopwaar aan te bieden. Zo kwamen de volgende winkeliers langs de Gele Buurt: bakker Van Zalingen, bakker Uljee, melkboer Van Dijk, groenteman Bijl, groenteman Jan Sprang, kruidenier Boers, kruidenier Baerveldt, kruidenier Zwartjes, visverkoper Koren (bekend om zijn heerlijke viskroketten) en groenteman Freek Lekx (met roeiboot). Er veranderde veel in de Hoorn. De smalle landweg werd een asfaltweg met een fietspad ernaast. De weg werd verbreed, de bochten (waaronder de beruchte S-bocht halverwege de Hoorn) werden er uitgehaald en de bomen langs de weg gerooid. Vooral het besluit om de Hoorn te bestemmen als industriegebied heeft het aanzien grondig veranderd. Boerderijen en buurtschappen verdwenen en hiervoor in de plaats kwamen fabrieken en bedrijven.

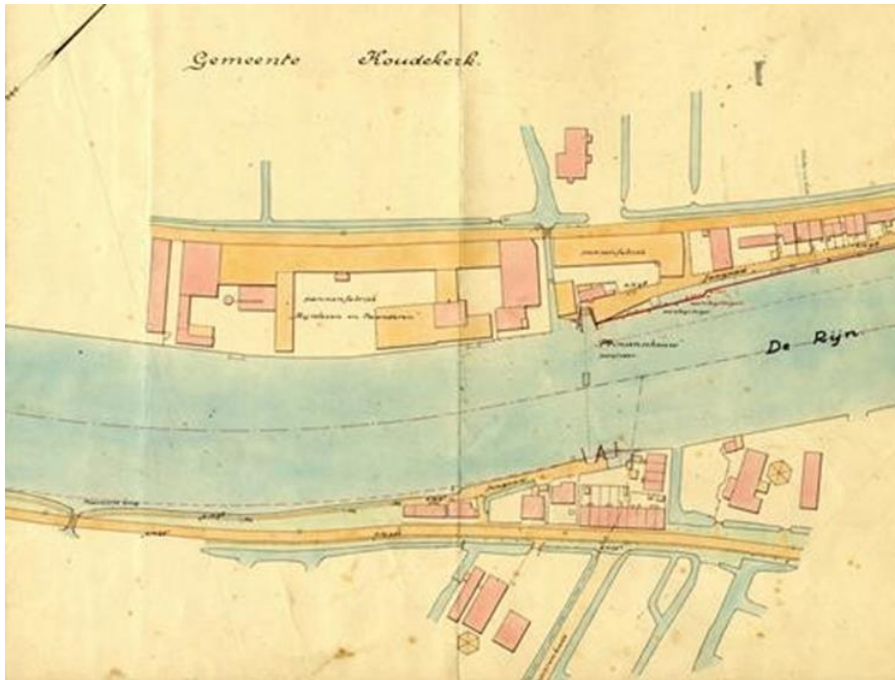
In het westen van Alphen - tegen de Hoorn aan - werd een nieuwe wijk gebouwd met scholen en kerken. Dit had tot gevolg dat in de Hoorn het wijkgebouw Jonathan en de school overbodig werden. Dit kwam vooral door de grote ontvolking van de Hoorn. De middenstand zag er ook geen brood meer in en zo verdween de ene winkel na de andere. Met het sluiten van de kruidenierswinkel Baerveldt in 1970 werd de rij gesloten. De laatste veertig jaar zijn er zo'n 200 huizen, winkels en fabrieken afgebroken. Ouderdom en het niet meer voldoen aan redelijke wooneisen waren er ook oorzaak van dat veel

De winkel van Van der Heijden, in de oorlog afgebroken.

huizen en buurten verdwenen en zo verdween ook de Gele Buurt. De huizen zijn in 1973 afgebroken.

Het sociale leven van de Gele Buurt

Op de Gele Buurt was sprake van een hechte gemeenschap met een rijk verenigingsleven. Op de Gele Buurt waren de sociale contacten zo hecht, dat alle buurtbewoners zich herkend, gekend en erkend voelden. Hoewel ze het financieel niet bepaald breed hadden, hadden ze wel warme contacten met elkaar. Als je bij iemand op bezoek kwam, ging je altijd zonder kloppen naar binnen. Dat was zo vanzelfsprekend. Zoiets is tegenwoordig niet meer mogelijk. Op de hoek van de Gele Buurt stond in het begin van de avond altijd een groepje burens met elkaar te praten.

Voor de buurtbewoners lag hun ziel en zaligheid op de Gele Buurt. Lief en leed werd met elkaar gedeeld. Later heb ik nog veel mensen gesproken die vroeger op de Gele Buurt hebben gewoond. "Zoals wij vroeger op de Gele Buurt met elkaar omgingen, ben ik nooit meer tegen gekomen. Als ik weer terug zou kunnen naar de Gele Buurt, zou ik het vandaag nog doen."

Dat wil niet zeggen dat er nooit ruzie was. Er waren best wel een aantal mannen met een bijzonder kort lontje. Er hoefde maar "iets" te gebeuren, of ze sloegen op tilt. Dat ging van: "Als je hier komt, sla ik je hersens in met deze bijl." "Moet je proberen, zei de buurman: "Als je dat doet, gooi ik dat basaltblok naar je harses." Maar voordat de zaak verder ging escaleren werden deze mannen door hun vrouwen naar binnen geroepen. De volgende dag waren ze toch weer van elkaar afhankelijk, want dan moest er bijvoorbeeld weer eens een kopje suiker

worden geleend. Ze moesten dan wel de lieve vrede bewaren en vriendelijk blijven.

Zo was er een bewoonster die nogal rigoureus te werk ging, als ze het op je had gemunt. Ze stond dan in het poortje stiekem klaar met een goed gevulde pispot. Ze deinsde er niet voor terug om vervolgens de inhoud over je heen te gooien. Er was ook een kaartcluppie. Vaak zaten ze bij Piet van der Werf. Andere kaarters waren onder meer Arie Vink, Han de Jong en Kees van Niekerk. Ze gingen dan pandoeren. Na afloop van het kaarten ging het altijd over de oorlog. Het was in de jaren 50, dus niet zo lang geleden.

Er was geen sprake van het dragen van klederdracht. In de periode van vóór de Tweede Wereldoorlog werd nog door veel vrouwen wel

een wit gesteven gehaakt mutsje gedragen. Er was sprake van een hechte gemeenschap met een rijk verenigingsleven. Bijna alle bewoners van de Gele Buurt waren lid van de Hoornsche gemeenschap. De protestante school Jonathan was het middelpunt van deze buurtvereniging. Voor de kinderen was er elk jaar een boottocht naar de speeltuin van Meurs in Hazerswoude-Dorp en rond 5 december was Sint Nicolaas present met zijn knecht. Maar het hoogtepunt was toch wel de jaarlijkse gezellige avond die in Jonathan werd gehouden. Er werd dan een toneelstuk (blijspel) in bedrijven opgevoerd. De heer Mild zorgde met zijn accordeon voor de muzikale omlijsting. Er was een jaarlijkse optocht, waar iedereen achteraan liep. Bij boerderij de Bonte Paal keerden ze. Je kreeg een glas limonade, een lolly, enz. Als de optocht klaar was kon iedereen vertrekken. Een bijzondere gebeurtenis was elk jaar het hardroeienfestijn van Hollandia. De wedstrijden werden vroeger op vrijdagmiddag en zaterdag gehouden. De start was onder andere bij Hoeve De Bonte Paal. De finish lag bij Avifauna. Als de laatste wedstrijd naderde, trokken veel Hoornbewoners richting 's Molenaars en Avifauna om te zien hoe de studenten met veel bier de overwinning vierden. Velen hebben in de Oude Rijn leren zwemmen. Kinderen van Van Niekerk zwommen regelmatig naar de overkant waar de families Van der Voort en De Bruin

woonden. Dit was met de waterverplaatsing van de grote zandzuigers niet zonder gevaar. Het was heel bijzonder om midden in de Rijn te zwemmen met de rijen hoge populieren aan de oever. Als ik in de Rijn zwom, moest ik, Kees van Niekerk, vaak denken aan het gedicht "Herinnering aan Holland" van Marsman.

"Denkend aan Holland zie ik breede rivieren traag door oneindig laagland gaan, rijen ondenkbaar ijle populieren als hoge pluimen aan den einder staan, en in de geweldige ruimte verzonken de boerderijen verspreid door het land, boomgroepen, dorpen, geknotte torens, kerken en olmen in een grootsch verband, de lucht hangt er laag en de zon wordt er langzaam in grijze veelkleurige dampen gesmoord en in alle gewesten wordt [de stem van het water](#) met zijn eeuwige rampen gevreesd en gehoord."

In de Rijn werd veel gevestigd. Degene die altijd met een hengel aan de oever van de Rijn te vinden was, was mevrouw Vink-Cas in haar blauwe jas. Jan, Doki en Cees Wijfjes zochten dan bij haar een plaatsje op om ook te gaan vissen.

Buurtbewoners gingen vaak voetballen. Eerst op het land van Van Gaalen, later op het land van Van Niekerk. Degenen die vaak van de partij waren, zijn: Cas van der Laan; Hans, Nico en Henk Vink, Mart Hijman, Kees en Jan Hogeveen, Huijgens, Jan, Herman en Kees van Niekerk

In 1985 is er een reünie geweest met zo'n 130 vroegere bewoners van de buurt. Namen van vele bewoners van de Gele Buurt vanaf 1940 tot 1973:

Th. G. van der Ven, W. Geerlof, C. Looijenstein, G. Wansinck, J.J. de Groot, Joh. Vink, Arie Vink, A. Frensch, P. van der Werf, G.A. Lourens, J.G. van Rijn, Van Kampen, Dekker, Goedhart, Spaan, B. van der Laan, J. de Jong, G.J. Wijfje, J.H. van der Tol, Th. Klein, L. van der Laan, J. van Gulik, M.A. Pouw, W. van der Voort, Ladders, Schellingerhout, Huijgens, De Goede, A.A. Marse, J. de Mooij, Hulscher, Veldema, Puber, Van der Heuvel, P. Zirkzee, C. Verweij, M.J. Hijman, Zekveld, J. Hagen, N.F. Wijfje en Marian Jansen – Van der Laan (was de laatste die op de Gele Buurt heeft gewoond).

Met dank aan:

Arjan van 't Riet, Fred Baerveldt, Herman van Niekerk, Jan van Dijk, Piet van der Werf

Wordt vervolgd.

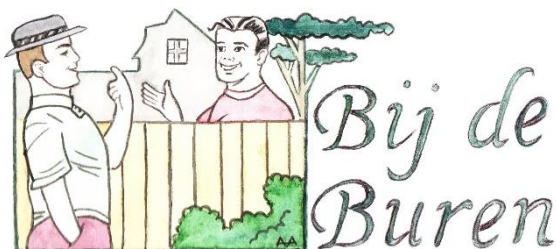
IN MEMORIAM NICO SCHOONDERWOERD (1939-2021)

Op maandag 18 oktober 2021 is onze vrijwilliger Nico Schoonderwoerd overleden. Nico heeft vele jaren mee gewerkt aan het digitaliseren van onze collectie. Door zijn grote kennis, ook van de geschiedenis van Hazerswoude, heeft hij een groot gedeelte van onze foto archieven kunnen beschrijven zodat dit voor velen toegankelijk geworden is via onze website. Jaartallen, personen, plaats, omgeving : Nico wist het of zocht het op.

In de koffie pauze bespraken we regelmatig de politiek en wij waren steeds weer verbaasd over de grote kennis die Nico had over allerlei onderwerpen. Ook deed hij regelmatig dienst op de zaterdagmiddag om bezoekers van het museum wegwijs te maken.

Door de corona lag het werk in 2020 grotendeels stil en heeft Nico niet veel kunnen doen. In 2021 is hij weer een aantal keren in het museum aan de slag gegaan maar in september liet hij ons weten dat hij ernstig ziek was. 18 oktober is hij overleden en op zaterdag 23 oktober is de herdenking bijeenkomst geweest. Wij zullen hem erg gaan missen maar zijn dankbaar voor alles wat hij voor ons betekend heeft.

In deze rubriek vindt u activiteiten in de periode van november en december van historische verenigingen in de regio.

Historisch Genootschap Koudekerk:

Onlangs is de fiets- en wandelroute langs kastelen in Koudekerk uitgekomen. Een echte aanrader!

Voor meer informatie kunt u terecht op www.historischgenootschapkoudekerk.nl en op de Facebookpagina van de vereniging.

Historische Kring Benthuisen:

Oudheidkamer 'De Negen turven' is tot nader bericht gesloten. U kunt de tentoonstelling over de geschiedenis van verenigingen in Benthuisen op de website online bekijken.

Elke woensdag- en zaterdagmiddag is de Winkel van Sinkel geopend waar u onder andere terecht kunt voor ouderwetse snoepjes en leuke presentjes.

Voor meer informatie kunt u terecht op: www.historischekringbenthuisen.nl.

Historische Vereniging Alphen aan den Rijn:

Kijk voor fietstochten en wandelingen onder leiding van een gids op de website. Op dit moment kunt u de tentoonstelling 'Middenstanders, speciaal kruideniers en slaggers' bezichtigen.

Elke tweede zaterdag van de maand van 13 tot 16 uur is een inloophoudag waarbij u informatie betreffende genealogie kunt krijgen.

Meer gegevens hierover op website: www.histveralphenaanrijn.nl.

Historische Vereniging Boskoop:

Geen informatie over een nieuwe tentoonstelling.

Voor meer informatie: www.hvboskoop.nl.

Leiderdorp Museum

In samenwerking met de Kunstkring Leiderdorp zijn werken te zien van negen amateurkunstenaars en drie video's van dansvoorstellingen Naast de collectie die een afspiegeling vormt van de historie van

Leiderdorp onder de titel 'Weet Waar je Woont', grepen uit de geschiedenis van Leiderdorp.

Voor meer informatie:

www.leiderdorpsmuseum.nl.

Stichting Oud Zoeterwoude

Elke tweede donderdagavond van de maand kunt u in Suetanborgh terecht met uw vragen en voor foto's en bidprentjes.

Voor meer informatie:

www.oudzoeterwoude.nl.

Historische Vereniging Oud Leiden

Twee lezingen: Op 4 november 'Tophits uit de 17^e eeuw en op 5 december over 'Leiden tussen Patriotten en Koninkrijk.

Voor meer informatie: www.oudleiden.nl.

In eigen huis:

Op dit moment is de expositie over de Hazerswoudse Koren te zien.

Voor meer informatie:

www.museumhazerswoude.nl

Voor nog meer informatie over de historie van onze regio kunt u terecht op www.rijnlandgeschiedenis.nl.

De Oude Rijn tussen Leiden en Utrecht, wonen en werken aan de rivier omstreeks 1925.

In de jaren twintig van de vorige eeuw ging een ambtenaar van Provinciale Waterstaat van Zuid-Holland met een fototoestel op pad om foto's te maken van de Oude Rijn tussen Katwijk en Utrecht. 140 van deze foto's zijn afgedrukt in dit nieuwe boek waarmee een bijzonder tijdsbeeld wordt gegeven van het wonen en werken aan de Oude Rijn.

Het boek (harde omslag, 168 pgs) kost € 22,50 en is verkrijgbaar in de boekhandel en via rijnhist@gmail.com en in het museum.

Een schitterend bladerboek. Een echte aanrader! Ook voor sinterklaas of kerst.

„Soms aten mijn vader en zijn broer soep in een gevangeniscel”

Gerard Zandvliet kijkt terug op drukke jaren

Kees van Kuilenburg

„Die is naar de bajes”. Dat antwoordde een dochtertje van zijn broer Wim op de vraag waar oom Gerard was. Dat was echt waar, want de familie Zandvliet leverde destijds als groothandel groente onder andere aan een gevangenis in Den Haag, maar bijvoorbeeld ook aan ziekenhuizen, kazernes en

dergelijke. „Om de drie maanden moest mijn vader Dirk inschrijven om te mogen leveren aan de gevangenis. Een dubbeltje per kilo”, zo was dat in die tijd geregeld. „Bij het ziekenhuis Bronovo was het weer anders. Broer Wim vond een bepaalde zuster erg aardig, maar ik niet. Dat had ik aardig door want op een bepaald moment zei zij, dat wij rooms-katholiek waren en dat kon helemaal niet. Konden we weer verdwijnen en op zoek naar andere klanten”, merkt de Hazerswoude-dorper op. De groente werd in alle vroegte gekocht op de veilingen in Leiden en Den Haag, maar de broers gingen ook langs de boeren in de regio om het een en ander aan te kopen.

De jeugd van Gerard (geboren in 1938) ligt echter in de Groenendijk, op de grens met Zoeterwoude. Daar had vader Dirk sinds 1930 samen met zijn broer Piet een bedrijf dat groente en fruit leverde in voornamelijk Den Haag. Daarvoor waren zij zelfstandig tuinder. Het bedrijf zat op een stuk grond aan de Rijndijk langs de Oude Rijn. Later waren daar de koffietent van Siem Heemskerk en De Jongh's Machinefabriek gevestigd. De beide broers verkochten de grond aan de machinefabriek en aan Siem Heemskerk, die met een koffietent begon. De broers Zandvliet gingen hun waar in Den Haag aan de man brengen. Dat gebeurde met een boot, maar later met een vrachtauto.

Gerard was op zijn veertiende begonnen bij het familiebedrijf. Hij was een van de vier kinderen van vader en moeder Zandvliet. Behalve Gerard waren dat de zussen Engelen en Riet en broer Wim. De zussen gingen het klooster in, zoals dat veel families destijds het geval was. „Eentje naar de Karmel in Maastricht en de tweede bij de orde van de zusters MJJ (Jezus Maria Jozef). in Den Bosch. „Beide zussen kregen een „bruidsschat” mee. Hoe meer geld er werd meegebracht, hoe hoger je steeg in de orde”, vertelt Gerard nog steeds verontwaardigd. Broer Wim had samen met Albert van Bemmelen een heibedrijf: Albeza. Het bedrijf was gevestigd in Den Haag.

De gang van zaken ging destijds uiteraard niet vanzelf. Er moest hard worden gewerkt. „We hadden ook een wijk in Den Haag, waar groente werd verkocht. Vader reed met een bakfiets vol groente en fruit naar de klanten in Den Haag. Een hele klus. Op een gegeven moment kocht pa een vrachtauto. Dat scheelde veel tijd. Van de meeste klanten kreeg hij te horen dat hij niet meer hoefde te komen, want hij had nu een auto en kennelijk had hij veel geld. Het leven in die tijd was niet altijd eenvoudig. Op een gegeven moment werd er een boot gekocht om met de groente naar Den Haag te gaan. Soms werd het wat laat en werd er wel eens overnacht in Den Haag. Dan sliepen ze op de boot in de roef. Als er iemand moest poepen, dan werd dat 's nachts gedaan in een grasperk of over de rand van de boot, want het was in een woonwijk. Dus was voorzichtigheid geboden, want voordat je het wist had je een bekeuring te pakken”.

Gevangeniscel

Volgens Gerard was het in die oorlogstijd en ook daarna niet gemakkelijk. „In die tijd werd er ook groente, zoals rode kool, uien, prei, krotten (rode bietjes zoals ze nu heten) en zelfgemaakte zuurkool geleverd aan de gevangenis, waar na de oorlog NSBers, SSers en dergelijke figuren werden opgesloten. Als er geleverd werd gingen er soldaten mee uit angst voor plundering, weet Gerard uit overlevering. Ook overnachtten mijn vader en zijn broer soms in een gevangenis. In de cel sliep mijn vader op een brits, maar zijn broer Klaas niet, die werd er zenuwachtig van en bleef wakker. Prachtige verhalen nu, maar je moest er heel veel voor doen om wat te verdienen”, was de ervaring van pa maar ook later van mij”. Later had Zandvliet ook een hal in de Joris van de Hoogenstraat in de Haagse schilderswijk waar de groente aan de

St. Bernardus

Gerard in het doel bij het eerste van Bernardus.

Overigens was de voormalig Rijndijker destijds „beroemd" in de Groenendijk en omgeving. Bij St. Bernardus speelde hij lange tijd als doelman van het eerste elftal. In totaal stond Gerard Zandvliet niet minder dan 17 jaar onder de lat bij de Rijndijkers. Een loopbaan die als het aan zijn moeder had gelegen niet eens was begonnen. „Moeder was bang dat ik geblesseerd zou raken en niet zou kunnen werken", vertelt Gerard. Hij begon in 1956 op 18-jarige leeftijd in het tweede elftal en een jaar later stond hij in het doel van het eerste. „Een prachtige tijd met onder andere Huib Zwaan, Hennie Valk, Sjaak Wortman, Piet van den Berg, Herman Borst, Frans van den Berg, Dick en Pim van Wetten, Gerard Ossevoort en Wim Kaptein".

Jammer vindt Gerard het dat hij nooit kampioen is geweest met St. Bernardus. Wel promoveerde hij met het elftal uit de Leidse Voetbal Bond (LVB) naar de KNVB. „Die wedstrijden tegen ploegen uit de omgeving, zoals SJZ uit Zoeterwoude, Meerburg uit Zoeterwoude en Stompwijkse Boys trokken veel toeschouwers. Wij speelden thuis tegen MMO uit Hoogmade en op die zondagmiddag stonden er 2000 man langs de lijn. Dries Jansen stond er met zijn ijscowagen uit Leiden en verkocht op die dag veel ijsjes van 5 en 10 cent. Aan het eind van de dag ging hij trappend met de bakfiets weer terug naar Leiden. Bij MMO moest je aan het eind van de wedstrijd in een sloot wassen dat was hetzelfde bij Altior in Langeraar. Aan het eind van de dag werd de pot aan het begin van de Molenlaan met de spelers besproken. Woensdagavond was de volgende wedstrijd weer aan de beurt en werden de kansen besproken", merkt hij lachend op. „Dat is nu niet meer voor te stellen".

man of vrouw werd gebracht. „Een beste buurt waar in die tijd veel arbeiders woonden en er goed van leefden".

Dat zakendoen ging destijds op een simpele wijze. Met een boot langs de boeren en tuinders om aan groente te komen. Ook gingen de broers naar de veilingen in Leiden en Den Haag en vervolgens naar de klanten in Den Haag. „Vooral de „vruchtenwijk" in de residentie was heel goed. In die wijk zag je duidelijk het verschil tussen de werkmans en de mensen met de centen. Mijn vader verkocht daar erg veel. Ook heel veel dure groente en fruit. Binnen de kortste keren lag er 700 gulden in het kistje en dat was veel geld, zeker in die tijd", weet Gerard uit de verhalen van zijn broers en wat hij zelf heeft meegekregen.

Ook de oorlogsjaren waren niet altijd gemakkelijk voor de Hazerswoudse groenteboeren. Onder andere raakten zij de vrachtauto kwijt. Die werd door de Duitsers in beslag genomen. „In het laatste oorlogsjaar werd de situatie in Den Haag veel beroerder. Uit angst voor plundering gingen er Duitse soldaten mee voor de beveiliging van de groente. Begrijpelijk want er werd veel honger geleden. In die tijd was er niet veel. Alleen wat rode kool, uien, prei en krotten. Zuurkool maakte pa zelf. „Wij waren zelfverzorgend in die tijd. Hadden een koe en een stuk of wat varkens. Als de koks uit het ziekenhuis of gevangenis een vrije dag hadden kwamen ze bij ons helpen bij het zuurkool maken en bereiding van vlees", weet Gerard uit overlevering. Vader Zandvliet had in Hazerswoude ook een koe en varkens.

Op z'n veertiende kwam Gerard in dienst bij zijn vader. Vier jaar later behaalde hij zijn rijbewijs in Den Haag. „Bij het café waar we vertrokken moest ik linksaf en vervolgens nog een keer linksaf en weer terug naar het café was voldoende. Dat ging kennelijk goed, want ik was geslaagd. Nu ondenkbaar, maar vroeger ging dat zo", vertelt hij. In 1950 werd er vanuit een hal in de Joris v.d. Hoogenstraat in de Schilderswijk in Den Haag groente en fruit verkocht. „Dat was een beste buurt. Veel arbeiders, die kennelijk goed verdienden. Toen ging het met het bedrijf best wel redelijk, maar door de opkomst van de supermarkten kwam de klad er in. „Mijn vader zei ik ben nu 65 en verkoop de zoi aan een supermarkt. Dus op mijn 25ste stond ik op straat". Dat duurde echter niet lang. Gerard begon bij de grossierderij Van Egmond in Rijsburg. „Ging ik de provincie in met de vrachtwagen

om groente op te halen. In de winter veel kool in vooral Noord-Holland. Daarnaast heel Nederland door om groente op te halen. Alle veilingen afgelopen. De groente werd vervolgens geleverd aan de winkels. Een mooie tijd", kijkt Gerard terug. Op z'n 30ste ging hij aan de slag bij Sieraflor in Rijnsburg een bedrijf dat handelde in bloemen. „Alles wat goedkoop was werd gekocht. Soms een wagen vol met met bijvoorbeeld irissen en tulpen. Daarmee ging ik de supermarkten af. Op een gegeven moment wilden ze dat ik ook naar Duitsland ging rijden. Daar voelde ik niets voor", merkt hij op.

Na een jaar of twee begon de Hazerswoudenaar voor zichzelf met het leveren van bloemen aan de supermarkten. „Mijn vrouw Dorie ging bloemen halen op de veiling. Ons kind lag in de auto in een doos te slapen". Ook dat kwam op een bepaald moment ten einde. Vervolgens ging Gerard op z'n vijftigste aan de slag bij het onderhoud van plantenbakken bij onder meer banken, politiebureaus, Wilma Bouw, Slokker Bouw, het Sociaal Fonds Bouwnijverheid op diverse plaatsen in het land en bij het Sociaal Fonds Baggerbedrijven in Amsterdam. Dat heeft geduurd tot z'n 65ste toen hij met pensioen ging. Dochter Carolien heeft Gerard opgevolgd in het vak en is eveneens actief in de bloemen. Al gaat het nu heel anders dan bij haar opa en bij haar vader en oom. Dochter Marlies werkt bij de supermarkt van Jumbo en zoon Robert zit in de computers.

Koren in Hazerswoude

Op dit moment is in het museum de tentoonstelling over koren in Hazerswoude te bezichtigen. Veel foto's uit de oude doos van nog bestaande maar ook al verdwenen koren.

Een deel van de cantorij van De Korenaar o.l.v. Heleen Polderman luidde de expositie in met het lied Het Dorp Hazerswoude. Piet Bos heeft de tekst van het bekende lied "Het Dorp" bewerkt en uitgebreid. Tijdens openingsuren is een opname van het lied te bekijken en beluisteren. Nu alvast de tekst.

Het Dorp Hazerswoude

*Thuis heb ik nog een prent bewaard,
Waarop een kerk, een kar met paard.
De school van Jansen staat erbij
meester de Ruyter was in 't west
het hoofd der school en op z'n best.
Meneer Offringa leek streng en minder blij.*

*Het dorp. Ik weet nog hoe het was.
De kinderen hoorden 't in de klas
de Malle Jan reed op de keien,
Het raadhuis met de kerk ervoor,
de Voorweg tussen polders door
het vee, de boerderijen.*

*En langs de Dorpsstraat met m'n vader
zag ik nog hoge bomen staan.
Ik was een kind en wist niet beter
dan dat dat nooit voorbij zou gaan.*

*Wat leefden we eenvoudig toen
in simpele huizen tussen groen
met mooie bloemen langs de heg.
Maar blijkbaar leefden we verkeerd,
het dorp is gemoderniseerd
en nu zitten we op de goeie weg.*

*Want ziet,
hoe rijk het leven is
met golf en tennis of een quiz
en met ontvluchten van het oude.
Dat kan je alle dagen zien
door strepen van een vliegtuigen
aan 't firmament van Hazerswoude.*

*De Mico is nog steeds uniek,
de Jaarmarkt trekt altijd publiek;
dat werd iets minder in de kerk
Vocaal ontspannen met gezang
maakt geestelijk gezond en sterk
dat hou je vol, je leven lang.*

*En langs de Dorpsstraat bij de dokters
zag ik die grote boom nog staan'.
Ik was een kind en wist niet beter
daar komen alle kindertjes vandaan!*

*De dorpsjeugd chat wat met elkaar
hun iPhone maakt verbinding waar
de één de ander ook nog ziet.
Ik weet wel 't is hun goede recht
de nieuwe tijd, net wat men zegt
maar het maakt me wat melancholiek.*

*Ik heb hun vaders nog gekend
bij Thijs een ijsje voor 5 cent
ik zag hun moeders touwtje springen.
Het eerste pilsje bij Jan Tim..
dat ging er wel onwennig in
wat blijft, zijn de herinneringen.*

*De warme bakker verspreidde geur
en bracht het brood tot aan de deur.
De slagersknecht kwam op de fiets,
de kruidenier z'n tijd vooruit
vroeg meestal 'wilt u verder toch nog iets'?
Maar Hein vergaarde later wel de buit.*

*En Cees, die uit de snackbar kwam
besteedde vele jarenlang
aan d'histoire van Hazerswoude.
Dankzij zijn inzet en talent
weet ieder die hem heeft gekend
niets blijft hier bij het oude*

*En in de Dorpsstraat bij de dokters
bleef de Kastanjeboom nog staan.
Nu ben ik groot en weet wel beter
dat die ook weg moest gaan.*

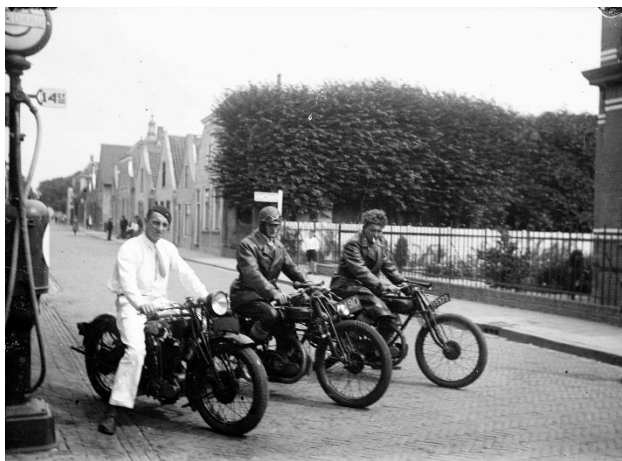

Natzijl: smid, fietsenhandelaar, caféhouder

Anton van der Linde

"Waarom poseren deze drie motorrijders in 1924 voor het café Natzijl in de Dorpsstraat in Hazerswoude?"

Zij verbeelden een periode uit het leven van de familie Natzijl die op diverse plaatsen in Hazerswoude actief was. Het negatief van deze foto is geschonken door de fam. van Leeuwen samen met een 11-tal andere glasnegatieven over oud-Hazerswoude.

Cornelis Melis (Kees) Natzijl is nauwelijks een jaar oud als zijn vader vanuit hun woonplaats Stolwijk in 1878 de smederij overneemt van meestersmid J. Overgaauw te Hazerswoude-dorp. In 1880 komt het gezin over naar Hazerswoude en vestigt zich in de 'bekende' smederij in het 'Westeinde'.

Zowel Cornelis Melis (Kees) (geb. 1877) als zijn broer Teunis Jan (geb. 1879) werken vanaf hun jeugd mee in de smederij en zetten deze voort als in 1897 hun vader overlijdt.

Als Teunis Jan in 1904 vertrekt en dorpssmid wordt in Schermerhorn runt Kees de smederij verder met zijn personeel. Vanaf 1900 ontwikkelt zich een fietscultuur in Nederland en Kees Natzijl springt hier direct op in. In 1902 verschijnt al een advertentie waarin hij fietsen te koop aanbiedt. Als ene H. Britsemmer in 1904 overlijdt dan neemt hij de 'fietsen-, lood-, zink- en blikslagersaffaire' over van diens weduwe. Dit pand is centraal gelegen in de Dorpsstraat naast café Boers, op de hoek Oude Gemeneweg en is geschikt om de fietsenhandel in te concentreren.

Verkochte fietsen worden gemerkt met een balhoofdplaatje met zijn eigen naam, C. M. Natzijl. (foto door Gerrit Kan).

Actief als hij is wordt Kees in september 1905 bij de oprichting van Afdeling Leiden van de 'Bond van Rijwielherstellers' tot bondscommissaris benoemd. In zijn nieuwe pand merkt hij ook dat criminaliteit van alle tijden is als bij diverse inbraken fietsen, onderdelen en lantaarns worden gestolen. Kees Natzijl huwt Pietje van Mullem en zij krijgen twee zoons en drie dochters. Ook in Hazerswoude komt de motorisering op gang en naast de fietsenhandel kun je ook terecht voor onderhoud aan je motorfiets of automobiël. Zijn beide zonen groeien op in dit werk en hun interesse in deze handel is waarschijnlijk groter dan in het smidswerk.

Is het daarom dat vader Kees de smederij verkoopt aan Bas de Vogel en het naast de fietsen/motorhandel liggende café van weduwe L. Boers overneemt in mei 1924? Het bood in elk geval mogelijkheden want in juli 1924 plaatst Kees voor het café een 'automaat benzinepomp' met ondergrondse 6000 liter tank.

Rond dit moment zijn de drie motorrijders op de foto vereeuwigd. Helaas is niet bekend wie er op staan, maar de persoon in het nette, witte kostuum met stropdas zou zeker caféhouder Kees Natzijl kunnen zijn. De anderen zijn zonen of klanten?

Kees is een succesvol caféhouder en talloos zijn de vergaderingen, veilingen, lezingen, bijeenkomsten voorstellingen die worden gehouden in de achterzaal. Na zijn overlijden in 1933 neemt zijn vrouw Pietje van Mullem met evenveel succes de exploitatie over en na haar dood in 1951 is dochter Janna Natzijl de uitbaatster.

De beide zonen werken, nadat hun vader café-eigenaar is, nog lange tijd verder in de motor- en autohandel vanuit het naastliggend pand. Ook de motorsport heeft hun belangstelling want zij doen voor WO II regelmatig mee aan motorraces. Na '50 gaan de broers ieder hun eigen weg en trekt de firma W. Slootweg & Zn in het pand naast het café. In 1951 opent Teun Natzijl een autohandel aan de Rijndijk 214 en Henk vertrekt naar Den Haag voor een handel in auto's.

In 1957 verplaatst Teun zijn groeiend bedrijf naar Rijndijk 250, dat vele lezers nog wel zullen kennen.

Zoekplaatje

Anton van der Linde

In de vorige Hazelier stonden drie zoekplaatjes waarvan er één een reactie opleverde. Op **foto 3** werd door de heer de Kruijf de 3e persoon staande links herkend. Het is mevr. G. de Kruijf-van Pijlen. In 1937 vertrok zij met haar echtgenoot naar Harmelen. De foto werd gemaakt op 27 maart 1934 na de afsluiting van een EHBO-cursus.

Foto 1. Koningin Juliana en prins Bernhard bezochten op 20 mei 1954 de Rijnstreek. 's Middags was Bernard te gast bij De Jong's machinefabriek en K.I. station Vita Nova. Bij hun vertrek naar huis passeerden het paar op de Rijndijk waar zij, vanuit de auto, nog enkele minuten genoten van het wagenspel van 'Onder Ons'. De Harmonie was er ook bij die dag, maar waar is deze foto gemaakt?

Foto 2. De foto van de Hazerswoudse brandweer is van 1975. Waarom zo'n mooie groepsfoto en wie zijn deze personen?

Foto 3. Nogmaals een foto van de sinterklaasviering van de EHBO. Herkent u de personen en heeft u een schatting van het jaartal?

Uw reactie s.v.p. naar onze secretaris: conservator@museumhazerswoude.nl of schrijver dezes tel.nr. 0182-585 246.

Foto1

Foto2

Foto 3